

BANY-A-006-1

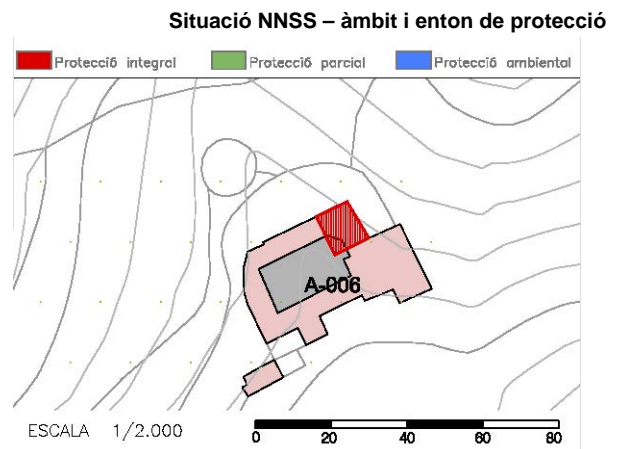
INFORMACIÓ IDENTIFICATIVA I DESCRIPTIVA

IDENTIFICACIÓ DE L'ELEMENT

Denominació	Torre des Rafal
Codi	BANY-A-006-1
Tipologia	Torre de defensa
Ús actual	-
Autoria	-
Estil o corrent	Tradicional
Grau de protecció	BIC Codi:RI-51-0008356

IDENTIFICACIÓ ESPAIAL

Municipi	Banyalbufar
Situació	Sector nord-oest del terme Plànol 2B
Coordenades UTM	X: 457564 Y: 4392594
Altitud	298 m.
Entorn	Rural

Referència cadastral 002300100DD59D0001EW

DESCRIPCIÓ DE L'ELEMENT

Descripció constructiva / estructures

La torre de les cases des Rafal se situa a l'angle esquerre de la façana principal. És de planta quadrada, de quatre plantes d'alçat més la terrassa i embeguda per un referit d'argamassa de calç afegit posteriorment. Exteriorment mostra dues cares, mentre que les altres dues es troben adossades a l'habitatge. Tant la cara que mira a la carrera (ponent) com la lateral (tramuntana) presenten la mateixa disposició d'obertures. Un portal a la planta baixa i tres finestres limitades amb persianes mallorquines per cada una de les plantes. Modernament s'hi afegí un sòcol per accedir a les dues entrades.

El primitiu portal d'accés se situa al primer pis, a la cara de llevant. Actualment s'hi accedeix des de la sala de la planta bona. És d'arc rodó, dovellat. Des d'aquí, arrenca l'escala de caragol que puja a les altres plantes i fins a la terrassa.

Cronologia	Medieval s.XVI
Criteris datació	Referències documentals
Classificació general	Arquitectura militar
Accessibilitat	Rodada
Funcionalitat	Defensa
Materials i tècniques de construcció	Pedra, morter, ciment, fusta, ferro. Tècniques de paredament en verd
Categoria	b) Patrimoni rural

NOTES HISTÒRIQUES

L'any 1396 l'alqueria Planícia, la qual incloïa el Rafal, era propietat del ciutadà Pericó Carreres. El 1450, pertanyia als germans Jaume i Gregori Joan. L'any 1584 n'era propietari Gaspar Joan, ciutadà de Mallorca. Per vincles matrimonials la possessió passà a la família Sunyer.

El 1611 pertanyia al senyor Francesc Sunyer Colomines (1556-1636), cavaller i ministre inquisitorial, i el 1632 era propietat de Joan Sunyer Joan (s. XVI-1649), cavaller de l'ordre de Calatrava i ministre inquisitorial. La seva única filla, Catalina Sunyer Caulelles, va contreure matrimoni amb l'advocat fiscal de la Reial Audiència Josep de Pueyo Muñoz (1628), de manera que la casa de Campofranco, a la seva mort, heretà tots els drets dels Sunyer i Joan de Planícia.

L'any 1652 el procurador reial atorgava llicència a Francesc de Pueyo per imposar bans al bestiar que feia tala i poder tenir corral. L'any 1689 pertanyia al noble Francesc de Pueyo Sunyer i Joan, de l'ordre de Calatrava. El 1710 era del senyor Antoni de Pueyo. Les pastures de la possessió de Planícia s'arrendaven conjuntament amb la possessió de Son Sunyer de Palma.

A la primera meitat del segle XVIII la possessió era propietat de Nicolau de Pueyo, cavaller de l'ordre de Calatrava i marquès de Campofranco, la qual era congestionada pel seu oncle i procurador Josep de Pueyo, tresorer i canonge de la Seu de Mallorca. L'explotació de la possessió es realitzava mitjançant lloguers. La possessió tenia cases, tafona, molí de sang, un alambí per elaborar aigürent i celler. Tenia hort i era dedicada a olivars, garroveras, figuerals, vinyes i conreu de cereals. La vinya estava sembrada per diferents llocs de la possessió: vinya Gran, la font del Garbell i l'Hortet, la qual produïa fins a 20 somades de raïms.

L'any 1732 el celler de les cases estava provist de 7 bótes congrenyades, 3 bótes grans de menta i una petita, 9 carretells, 2cups de fust per fer el vi i la premsa amb els seus arreu. En tota la possessió hi havia inventariats 45 ovelles, tretze porcs, dotze mules i deu ases. Tenia un gran alzinar, amb producció de carbó. Feia una renda anual de 950 lliures, cinc odres d'oli, vuit portadores d'olives, un quintar de formatge, 80 lliures de millores, vuit porcs, quatre moltons, sis anyells, una somada de vi blanc, una somada de vi de pàmpol, una somada de vi negre, mitja de moscatell, mitja de malvasia i un paner de fruita cada dia. Durant aquest temps a la possessió hi havia els guarets següents: el sementer de Camp Gran, la Tanca, la Tanqueta de davant les cases, la rota de la Figuera i les marjades de damunt la font de Garbell.

Els pagesos mesclaven amb la terra, abans de sembrar, fems d'origen animal per facilitar el desplegament i creixença de les plates. A Planícia hi havia dos llocs on es depositaven i guardaven aquest adobs d'origen animal: la Tanca i la font del Garbell. L'any 1732 s'hi trobaren 800 i 30 somades de fems, respectivament.

L'explotació de l'olivar era una activitat econòmica de primer ordre. L'any 1734 Josep de Pueyo, procurador del senyor de Planícia Nicolau de Pueyo, aleshores a Saragossa, va reconèixer deure a Gabriel Aguiló, negociant de Ciutat, 540 peces de vuit reals de plata que els havia prestat. D'aqueixa manera, es varen comprometre davant el notari a retornar l'esmentat diner, obligant la collita d'oli de Planícia d'aquell any i, si no era suficient, amb diners efectius a un interès del 8%. A més d'olivar també hi havia una quantitat petita d'hortalissa regada per les petites fonts que brollen a la possessió. L'any 1803 i havia sembrades 22 parades de faves i 38 parades de cols.

Josep Pueyo i Pueyo (1733-1785), tercer marquès de Campofranco, fou un dels propietaris de Planícia i el Rafal més il·lustrats. El 1818 la possessió fou valorada en 66.099 lliures, comptava amb les cases de Planícia, amb 9 quarterades de vinya, 140 d'olivar, 112 de bosc i 120 de garriga. El 1863 encara pertanyia al marquès de Campofranco i el Rafal i Planícia, tenien 681 quarterades. A principis del segle XX, Planícia i el Rafal se separaren entre els mateixos membres de la família Rotten.

Des de fa uns anys és de la família Benson.

BIBLIOGRAFIA

Vibot 1999 a Albertí & al. 2000

Albertí & Albertí 1998

Valero & Albertí 2000

Rosselló & Albertí 1995

GEM

ESTAT DE CONSERVACIÓ

Estat de conservació	III. Quan es conserven íntegres tots els elements estructurals del monument.
Causes del deteriorament	-
Defectes de conservació	-
Perills eventuais	Canvi d'usos Alteració de la fesomia original.
Treballs realitzats	Neteja

INFORMACIÓ NORMATIVA

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT

Grau de protecció:	A
Propietat	Particulars
Classificació del sòl:	No Urbanitzable
Usos permesos:	Segons Pla d'Ordenació de Recursos Naturals de la Serra de Tramuntana. Capítol V: zones d'ús general. Agrícola-ramader i habitatge annex a l'explotació. Segons secció 11- Sòl No urbanitzable art. 130 de les NNSS. Es permet habitatge rural, edificació explotació ramadera i cases d'eines segons els art. 131, art.132 i art.133 respectivament de la mateixa secció de les NNSS
Just. valor patrimonial / protecció	Valor Patrimonial, Valor Històric i Valor Etnològic
Elements destacats a preservar:	Torre. Volumetria original i envoltent. Estructura i acabats. Façana. Revestiments. Elements característics de la seva tipologia constructiva.
Intervencions permeses	Conservació. Consolidació. Restauració. Rehabilitació. Reutilització.
Intervencions no permeses	Enderroc total, Enderroc parcial, Transformacions tipologia constructiva, actuacions que desvirtuin el caràcter patrimonial del bé.
Intervencions preferents	Conservació d'estructura, façanes, coberta, revestiments. Consolidació estructural de les parts en mal estat. Restauració revestiments Restauració elements ornamentals no restaurats.
Afectació Llei de Costes	-
Altres/Observacions:	

ZONA DE PROTECCIÓ DE L'ELEMENT

Àmbit d'influència:	Segons Determinacions Art. 41.3 Llei 12/1998 de Patrimoni Històric de les Illes Balears
Definició de les intervencions preferents s/ l'entorn de l'element:	Finques colindants

IMATGES

BANY-A-006-1